

#39

březen 2022

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

**NA CESTÁCH
MICHAL FILIP**

OBSAH

1 Aktuality

UKRAJINA

Pomáháme Ukrajině

2

4 Odpovědná univerzita

7 Fakulta spolupracuje s univerzitou v Peru

8 V Peru jsou zkoušky každý měsíc

10

ROZHOVOR

Zemědělská fakulta se letos přejmenuje

15 Vojtěch Novotný získal prestižní cenu

PROFIL

Umí číst vodu

16

18 Dobrovolnictví je smlouva se sebou samým

20 Digitální technologie na školách

22 Moje budoucnost je v elektroenergetice

26

NA CESTÁCH

V mongolském buddhistickém klášteře

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, č. 39/2022

Vydavatel:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Branšířovská 31a, 370 05, České Budějovice

Šéfredaktor:

Mgr. Alena Binterová, Mgr. Miroslav Boček,
Marek Kerles

Fotograf:

Jan Sommer

Grafické práce a sazba:

Pavel Jaloševský

Jazyková korektura:

Lenka Krejčová

Témata, připomínky a náměty můžete zasílat
na mvlasak@jcu.cz

JOURNAL je pětikrát ročně distribuován zdarma
na Jihočeské univerzitě, jejích fakultách a dalších
vybraných místech.

Náklad 3 000 ks. Tisk: Protisk, s.r.o.

Místo vydání: České Budějovice.

Registrace MK ČR E 21448, ISSN 2336-2170.

1

OBHÁJILI JSME PRVENSTVÍ

V aktuálně zveřejněném žebříčku THE Young University Rankings 2022 obhájila Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích své prvenství z minulých dvou let a opětovně získala nejlepší hodnocení

v rámci „mladých“ vysokých škol z ČR. JU se v tomto žebříčku umístila již potřetí. V letošním ročníku naše univerzita obsadila celosvětově 251.-300. místo a 1. místo v rámci vysokých škol z České republiky.

2

NEJLEPŠÍ ČLÁNEK V SCIENCE

Mezinárodní tým zahrnující i české výzkumníky z Českých Budějovic a Třeboně získal od Americké asociace pro rozvoj vědy prestižní Cenu Newcomba Clevelanda za nejlepší výzkumný článek nebo zprávu ve vědeckém časopise Science. Článek vysvětlující záhadná úmrtí orlů bělohavých na jihovýchodě USA vyšel vloni v březnu. Tým s přispěním vědců z Biologického centra AV ČR, Mikrobiologického ústavu AV ČR

a Jihočeské univerzity odhalil mikroskopické sinice jako původce toxinu, který je za neurologické onemocnění a následné úhyny orlů zodpovědný.

3

EVROPSKÉ UNIVERZITY PODPORUJÍ UKRAJINU

Evropská univerzitní asociace (EUA), která sdružuje přes 850 institucí ze 48 evropských zemí, ve svém prohlášení z 2. března důrazně odsoudila ruskou agresi na Ukrajině. Stejně jako již dříve Česká konference rektorů (ČKR) vyjádřila podporu ukrajinským studentům a zaměstnancům vysokých škol, i všem ostatním obyvatelům této země. Vyдалa také sadu sedmi

ustanovení, jak bude dále postupovat. „EUA prozatím nebude spolupracovat s jakoukoli ústřední vládní agenturou Ruské federace nebo jakékoli jiné země, která aktivně podporuje ruskou invazi na Ukrajinu,“ uvádí se v prohlášení.

4

SPOLUPRÁCE S MĚSTEM VOLARY

V únoru byla podepsána smlouva o spolupráci mezi Jihočeskou univerzitou a městem Volary. S ním bude Zdravotně sociální fakulta spolupracovat zejména v oblasti poskytování péče seniorům při využití výsledků svého projektu „Model péče o seniory v pobytových zařízeních v konceptu třístupňového bydlení“, který řešila od roku 2018. Cílem bylo identifikovat moderní trendy péče o seniory a příklady dobré praxe v pobytových

zařízeních, dále navrhnout model péče v konceptu třístupňového bydlení pro seniory s důrazem na propojení s komunitou a s ohledem na mezigenerační solidaritu.

POMÁHÁME UKRAJINĚ

Kolegium rektora Jihočeské univerzity už v úterý 22. února, tedy dva dny před vypuknutím otevřeného válečného konfliktu, vydalo prohlášení, ve kterém vyjádřilo připravenost poskytnout pomoc ukrajinským studentům a zaměstnancům univerzity. Týká se to mimo jiné poskytování sociálního stipendia studentům, kteří se v důsledku válečného stavu například nemohou dostat ke svým penězům.

Tak jako dříve Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích nabídla pomoc běloruským kolegům z řad studentů a zaměstnanců, tak podobným způsobem je univerzita připravena pomoci našim kolegům z Ukrajiny“, píše se v prohlášení. Ruskou agresí o dva dny později odsoudila i Česká konference rektorů: „ČKR velmi důrazně odsuzuje postup Ruska a jeho násilnou a dobyvačnou politiku. Každý nezávislý stát má právo demokraticky rozhodovat o své budoucnosti a svém směřování,“ zmiňují mimo jiné ve svém prohlášení rektory a rektorky vysokých škol ČR a dodávají, že jsou v rámci svých možností připraveni poskytnout pomoc ukrajinským občanům.

Na Jihočeské univerzitě studuje 65 Ukrajinců. Dalších 22 Ukrajinců je na JU zaměstnáno. Jedná se například o vědecké pracovníky, kteří zde přednášejí. Jihočeská univerzita má na Ukrajině 15 partnerských vysokých škol, mimo jiné i v Kyjevě, Žitomiru nebo Záporoží, kde probíhají těžké boje.

Ukrajínští studenti a zaměstnanci Jihočeské univerzity, kteří se ocitli nebo ocitnou v nouzi, se mohou obracet na oddělení zahraničních vztahů jednotlivých fakult a rektorátu, případně na studijní oddělení fakult. Adresná pomoc pak spočívá především v poskytnutí mimořádných a sociálních stipendií, v pomoci s poskytnutím či nalezením ubytování pro rodiny studentů a zaměstnanců, kteří odejdou z Ukrajiny.

Ředitel Kolejí a menz JU vydal 24. února rozhodnutí o poskytnutí slevy na ubytování pro ukrajinské studenty ve výši 50 %. Týká se to

přibližně dvacítky ubytovaných studentů.

JAK POMÁHAJÍ FAKULTY?

Vedení Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity už zřídilo postdoktorskou pozici pro ukrajinskou kolegyni, která již dříve s fakultou spolupracovala. Ta už přicestovala do České republiky i s rodinou a brzy se na fakultě objeví. Fakulta kromě toho zřídila další tři postdoktorské pozice. Zároveň s tím vedení fakulty rozhodlo o poskytnutí sociálního stipendia pro ukrajinské studenty, kteří se kvůli zmrazení bankovních účtů na Ukrajině dostali do finanční nouze. PFF JU také otevřela mimořádné přijímací řízení do doktorských studijních programů pro uchazeče z Ukrajiny. Podobně Zemědělská fakulta v nejbližší době přijme ukrajinského kolegu, který přicestuje i s rodinou, na akademickou pozici. Fakulta dále poskytla stipendia některým ukrajinským studentům, kteří se dostali do finanční nouze, a ubytovala rodiny některých ukrajinských studentů. Vedení fakulty také rozhodlo o přípravě ubytovacích kapacit pro zhruba 30 lidí z Ukrajiny ve své terénní stanici. Teologická fakulta je připravena přijmout studenty z Ukrajiny a poskytnout z vlastních zdrojů stipendium pro 4 studenty do konce roku 2022. Fakulta může svým ukrajinským studentům také zprostředkovat kontakt na ukrajinskou řeckokatolickou farnost v jižních Čechách. Stejně tak lze poskytnout služby fakultního pastoračně psychologického centra a zprostředkování duchovní péče. Pedagogická fakulta JU nabídla své partnerské základní škole v ukrajinském

Mukačevu možnost pobytu dětí na letním táboře. Fakulta také kontaktovala skupinu ukrajinských učitelů, kteří pravidelně na fakultu jezdí na výměnné pobyty a kteří jsou v současné době v Kyjevě, kam přesídlili již dříve z oblastí Doněcka a Luhanska. I těmto učitelům fakulta nabídla pomoc a čeká na jejich vyjádření. Pedagogická fakulta dále zajišťuje ve spolupráci s českobudějovickým magistrátem a s Krajským úřadem Jihočeského kraje odborníky pro Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině – konkrétně se jedná o sociální pedagogy, speciální pedagogy a psychology, rovněž o tlumočníky. Dále fakulta realizuje díky iniciativě svých studentů pedagogickou asistenční práci v mateřských a základních školách, kam nastupují děti ukrajinských uprchlíků. V souvislosti s událostmi na Ukrajině a díky dlouholetým vazbám na některé ukrajinské univerzity, které má PF JU, se v rámci kreditové mobility projektu Erasmus+ povedlo podpořit kolegy z užhorodské univerzity (The Eastern European Slavic University). Při jejich nedávném březnovém pobytu na PF JU bylo dohodnuto, že se podle charakteru situace pokusí zprostředkovat svým studentům i vyučujícím možnost studovat v rámci programu Erasmus na naší fakultě, zároveň budou vyhledávat zájemce z řad středoškolských studentů o studium v nultých ročnících od dalšího akademického roku. Až to situace umožní, začne společná příprava jednoho či dvou letních táborů pro děti. Vysokoškolská psychologická poradna JU, která je zřízena při Pedagogické fakultě, je připravena poskytnout okamžitou pomoc ukrajinským studentům a zaměstnancům univerzity v jejich mnohdy tíživé životní situaci. Filozofická fakulta od dubna otevře mimořádný intenzivní kurz českého jazyka pro 25 osob. Tento kurz nabídne zájemcům zdarma. Fakulta také udělila měsíční stipendium všem svým ukrajinským studentům, a to až do konce tohoto akademického

roku - do června letošního roku. Stejně tak Ekonomická fakulta vyplatila mimořádná stipendia 26 studentům z Ukrajiny. Pro studenty také společně s partnerem fakulty (společností Jednota spotřební družstvo České Budějovice) připravila balíky s potravinami a hygienickými potřebami a poukázky na nákup těchto potřeb. Zároveň již zajistila ubytování rodinným příslušníkům studentů ve dvou bytech, které má fakulta k dispozici. Postdoktorskou či sabbatical pozici je připravena poskytnout také Fakulta rybářství a ochrany vod. Ta už obsadila své ubytovací kapacity právě rodinami studentů a zaměstnanců fakulty. Celkem se podařilo ubytovat 33 osob, kterým fakulta nyní pomáhá i s dalšími potřebami. Zdravotně sociální fakulta podporuje iniciativu studentů 2. ročníku oboru Civilní nouzová připravenost, kteří uspořádali sbírku zdravotnického materiálu. Ta bude předána přímo Regionálnímu ukrajinskému spolku.

Vedení JU navíc vypisuje dvě nové univerzitní postdoktorské pozice pro ukrajinské akademiky. Kromě toho také JU umožní řešitelům individuálních projektů Grantové agentury JU rozšířit svůj tým o ukrajinskou kolegyni či kolegu v doktorském či magisterském studiu, přičemž takovým projektům příslušně navýší finanční podporu.

Iniciativa a pomoc přichází i od samotných studentů. Studentská unie Jihočeské univerzity (SUJU) zřídila transparentní účet na pomoc svým ukrajinských spolužáků. Peníze poslouží na částečné pokrytí nákladů spojených s ubytováním ukrajinských studentů na kolejích. I studentský spolek ESN USB Budweis pomáhá. Jeho členové uspořádali sbírku zdravotnického materiálu. Studenti napříč fakultami pomáhají jako dobrovolníci v registračním centru na českobudějovickém letišti. ●

Článek vychází ze situace platné k 15. 3. 2022 a nepokrývá veškeré aktivity JU a jejich fakult.

Text: Miroslav Vlasák

ODPOVĚDNÁ UNIVERZITA

Nakupují zelenou energii, řeší recyklaci odpadů, spolupracují s místní samosprávou, na společném výzkumu s firmami a angažují se v dobrovolnické činnosti. České vysoké školy čím dál více myslí na svou společenskou odpovědnost. Původně firemní koncept se tak přenáší i na akademickou půdu. Jihočeská univerzita má principy udržitelnosti ukotveny ve svém strategickém záměru a v současnosti je naplňuje prostřednictvím několika projektů.

To, že univerzity plní to, čemu se říká „třetí role“, bylo dobře vidět v době koronavirové pandemie: od dobrovolnické pomoci studentů až po poskytnutí výzkumných infrastruktur pro testování. Pod pojmem společenská odpovědnost univerzit se ale skrývá mnohem víc – ať už je to aplikovaný výzkum, celoživotní vzdělávání, odpovědné nakupování nebo projekty typu fairtradová fakulta. A univerzita k tomu chce přidat i něco navíc – soustředit se na projekty provozního rázu, které přispívají k udržitelnosti a zlepšení životního prostředí. Od pořízení solárních panelů, šetření vodou, nákupu elektrovozů, až po chytré lavičky. I tyto aktivity tu v minulosti probíhaly, nikdy předtím se jim však univerzita nevěnovala takto systematicky a důsledně. „Náš strategický záměr na příští desetiletí byl koncipován právě s ohledem na potřeby ekologické udržitelnosti společnosti jako celku i samotných vysokých škol, stejně jako s ohledem na problematiku genderu. Jsem rád, že tento strategický záměr si vzala za svůj opravdu celá univerzita, jak se ukazovalo už během jeho přípravy a projednávání,“ zdůrazňuje rektor Bohumil Jiroušek. Na zmíněné vyrovnané zastoupení žen a mužů ve výzkumu a inovacích univerzita velmi dbá. Jako jedna z prvních veřejných vysokých škol v ČR měla vyhotoven a akademickým senátem schválen Plán genderové rovnosti.

Letos v lednu se JU stala členem Asociace společenské odpovědnosti, největší iniciativy tohoto typu v republice. Ta se snaží o to, aby

se společenská odpovědnost a udržitelnost stala přirozenou součástí podnikání i fungování každé organizace v Česku. „Jejími členy jsou velké firmy, se kterými budeme vzájemně sdílet zkušenosti z oblasti společenské odpovědnosti. Věřím, že pro ně i my budeme přínosem,“ říká prorektor pro rozvoj JU Michal Hojdek.

INSPIRACE Z JINÝCH UNIVERZIT

Kromě toho je univerzita v letošním roce společně se čtyřiařiceti dalšími českými vysokými školami zapojena do rozsáhlého čtrnáctimilionového CRP projektu, který je zaměřen na udržitelný rozvoj univerzit. Mezi prioritně řešené oblasti patří třeba odpadové hospodářství, hospodaření s vodou, energetický management, udržitelná IT infrastruktura, odpovědné nakupování přes veřejné zakázky nebo zelená výstavba. Tedy témata, která sice přímo nesouvisejí s primární činností vysoké školy, ale prohlubují společenskou odpovědnost. A fakulty už samy projevují zájem. „Například Přírodovědecká fakulta hodně stojí o zelenou výstavbu, což je třeba stavba zelených střech a zvyšování podílu zelených ploch. S paní děkankou Šantrůčkovou už hledáme vhodné zdroje a diskutujeme konkrétní projekty,“ dodává Michal Hojdek, který očekává, že se JU díky projektu zase posune o kus dál a načerpá inspiraci od ostatních univerzit. „My sami chceme přispět zejména tématem udržitelné IT infrastruktury, energetickým managementem, hospodařením s vodou a elektronizací,

aktivní jsme také ve snaze rozvoje odpovědného nakupování prostřednictvím odpovědného zadávání veřejných zakázek," doplňuje. Právě posledně zmíněná oblast je důkazem toho, jak široké je pole společenské odpovědnosti. Univerzita tak může prostřednictvím svých nákupů dbát na férovou soutěž, zajištění důstojných pracovních podmínek, dodržování lidských práv, podporovat férové nastavení vztahů v dodavatelském řetězci, preferovat ekologicky šetrná řešení nebo přispívat k sociálnímu začleňování znevýhodněných osob.

JAK NAKUPOVAT ODPOVĚDNĚ?

Další důležitou součástí společenské odpovědnosti je umožnění přístupu k zakázkám malým podnikům, sociálním podnikům a zaměstnavatelům osob se zdravotním postižením. Právě tento segment trhu otevírá široký prostor pro podporu zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce a pro podporu sociálního začleňování. „Tyto podniky fungují především na místní úrovni a podporují tak zaměstnanost a ekonomiku v dané lokalitě či regionu. Mnohdy s sebou nesou i hodnoty v oblasti ochrany životního prostředí. Naší snahou je v co nejširší míře strategicky

propojit svou nákupní sílu s cíli společenské odpovědnosti,“ říká vedoucí útvaru veřejných zakázek Radka Madarová. Prakticky tak univerzita může nastavením hodnotících kritérií veřejné zakázky bodově zvýhodnit právě dodavatele nabízející v rámci plnění veřejné zakázky některou ze zásad společenské odpovědnosti. „Například u zakázek na úklid či údržbu zeleně si lze smluvně sjednat podmínku zaměstnání osob znevýhodněných na trhu práce a zajištění spravedlivého odměňování,“ doplňuje Radka Madarová.

SOLÁRY NA STŘECHÁCH

V souladu s aktivitami posilujícími udržitelný provoz univerzity jsou momentálně také podporovány projekty zabývající se řešením úspory energií. Stěžejní je zejména instalace fotovoltaických systémů. S těmi už mají zkušenosti na Fakultě rybářství a ochrany vod, kde je před časem instalovali na střechy Genetického rybářského centra a Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického FROV JU. Fakulta fotovoltaické systémy hradila částečně z vlastních zdrojů a příspěvku MŠMT. „Logicky jsme vybrali experimentální prostory, kde je spotřeba elektriny nejvyšší. Ověřili jsme si, že se

investice z hlediska návratnosti vyplatí," říká Michal Hojdekr, který dříve působil jako tajemník FROV JU. Jako prorektor pak hledal další možnosti, jak fotovoltaiku rozšířit ve větším měřítku na celou univerzitu. Nakonec se podařilo v rámci Operačního programu Životní prostředí získat velký projekt za 15 milionů korun. „Vytipovali jsme střechy všech možných součástí a pojali to skutečně maximalisticky, protože míra podpory byla téměř shodná s pořizovacími náklady, což odbouralo diskuze o rentabilitě," říká. Solární panely tak budou umístěny na střechy Zdravotně sociální fakulty, Přírodovědecké fakulty, Ekonomické fakulty, Filozofické fakulty a rektorátu a také na střechu Akademické knihovny. Elektrárny jsou koncipovány tak, že pokryjí sto procent spotřeby energie budovy. Největší z nich – na střeše ZSF JU, utáhne částečně i spotřebu sousední koleje K5. „Do nově výzvy se hlásí další fakulty, což je i vzhledem k růstu cen energií, pochopitelné. Dotace jsou však tentokrát nižší," upozorňuje Hojdekr.

Na centrální úrovni jsou dlouhodobě podporovány aktivity s dopadem na efektivní řízení provozních agend spojených se správou budov. Například Zdravotně sociální fakulta si vzala jako prioritu modernizaci osvětlení a investuje do ní téměř půl milionu korun. S ohledem na stále se zvyšující spotřebu pitné vody nejen pro provoz, ale i pro výzkum a výuku byl v roce 2021 řešen projekt s rozpočtem 1,2 mil. Kč na vybudování vrtaných studní pro potřeby experimentálních pracovišť FROV JU. Studny byly vybudovány pomocí ekologicky šetrné metody a jsou vybaveny nezbytnou technologií pro úpravu kvality vody, která umožní nahrazení vody pitné vodou užitkovou, a to i s ohledem na zásadní požadavky na její kvalitu.

CHYTRÉ LAVIČKY NABIJÍ MOBIL

V letošním roce bude také realizován pilotní projekt s názvem Smart, udržitelná JU

– etapa I. Jeho cílem je mimo jiné vybudovat v kampusu univerzity takzvané chytré lavičky, které díky využití solární energie umožní nabít mobilních telefonů a notebooků. Uvažuje se o nákupu dvou až čtyř moderních laviček, náklady na pořízení jedné činí přibližně sto osmdesát tisíc korun. „Dvě už bychom chtěli mít hotové před sezónou, tedy v květnu nebo červnu. Jedna z nich bude umístěna ke kavárně menzy," říká Hojdekr. Druhou nosnou aktivitou projektu je odpadové hospodářství a recyklace. V plánu je vybudování kontejnerů zabudovaných v zemi. První by měl vzniknout letos u kolejí K3 a K4. Kromě rozšíření odpadové kapacity si univerzita slibuje i kultivaci prostředí, které nebudou rušit kontejnery s přetékajícím odpadem.

Ke snížení uhlíkové stopy univerzita přispívá mimo jiné také využíváním elektromobilů. V letech 2020 a 2021 byly na FROV JU pořízeny dva elektromobily Škoda CitigoE iV a jeden elektromobil Volkswagen e-Up!. „Další dva vozy e-Up! mohou využívat také zaměstnanci rektorátu a Dětské skupiny Kvítek. Na pořízení těchto vozů a dobíjecích stanic získala univerzita prostředky z Národního programu Životní prostředí," doplňuje prorektor Hojdekr, který sám jeden z elektromobilů využívá na přejezdy mezi Českými Budějovicemi a Vodňany a nemůže si jej vynachválit. Stejně jako Magdalena Marešová, ředitelka dětské skupiny Kvítek, předškolního zařízení JU. „Pro naše předškolní zařízení je elektromobil velkým pomocníkem především při zajišťování převážení věcí při realizování aktivit pro děti, zajišťování drobných nákupů a samozřejmě využívání ke služebním účelům všemi zaměstnanci zařízení. Děti auto velice dobře znají a bylo zařazeno i do edukačního programu v rámci environmentální výchovy," dodává. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv JU

FAKULTA SPOLUPRACUJE S UNIVERZITOU V PERU

Filozofická fakulta JU navázala v minulých letech kontakt s další zemí Latinské Ameriky. Po Argentině, kde už úspěšně probíhá spolupráce se dvěma univerzitami, podepsala v roce 2018 dohodu s univerzitou v Peru. První peruánský student už absolvoval studijní pobyt v zimním semestru, další mobility se chystají.

Jak upozorňuje Jana Pešková z Ústavu romanistiky FF JU, jedná se o první studentskou mobilitu Filozofické fakulty z Latinské Ameriky. „Ta je možná díky projektu Mezinárodní kreditové mobility Erasmus+. Důležitá byla i naše spolupráce s Velvyslanectvím Peruánské republiky v Praze, které nám zprostředkovalo kontakt právě na Národní univerzitu v Trujillu.“ Předmětem výše uvedeného projektu je realizace výměnných pobytů dvou peruánských akademiků a tří studentů na Filozofické fakultě JU a výukové pobyty dvou akademických pracovníků z FF JU na univerzitě v Trujillu. První peruánský student, Carlos Zaňartu Flores, už má studijní pobyt v České republice úspěšně za sebou a v únoru odletěl zpět do Peru. „U nás na fakultě studoval češtinu pro cizince, korpusovou lingvistiku v angličtině a dále předměty španělské filologie a literatury: Lexikologii, Současné problémy hispanofonního světa a Hispanoamerickou literaturu. Carlos tak jako budoucí učitel španělštiny mohl získat nový pohled na svůj rodný jazyk, což pro něj může být

obohacující,“ říká Jana Pešková.

Další student by ho měl následovat v zimním semestru 2022/2023. V plánu je letos také příjezd peruánských akademiků a v létě by měli do Peru vycestovat i dva zaměstnanci Ústavu romanistiky FF JU. Projekt skončí v roce 2023.

Jak už jsme zmínili, fakulta už také několik let spolupracuje s argentinskými univerzitami Universidad Nacional de San Martín a Universidad de Morón. O studentech Zuzaně Hůlkové a Janu Dudovi, kteří v Buenos Aires absolvovali měsíční pobyt, jsme v Journalu psali v roce 2020. Děkan Filozofické fakulty JU Ondřej Pešek ke spolupráci se zeměmi Latinské Ameriky dodává: „Filozofická fakulta JU usiluje o rozvoj oboustranných mobilit a vzájemných vztahů s těmito zeměmi. Výměnné pobyty mají potenciál v rozvoji společných vědecko-výzkumných projektů v oblasti filologie, historie, archeologie či dějin umění.“ ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv FF JU

V PERU JSOU ZKOUŠKY KAŽDÝ MĚSÍC

Čtyřicetiletý student španělského jazyka a literatury Carlos Zaňartu Flores se v zimním semestru zúčastnil první studentské mobility v rámci projektu Mezinárodní kreditové mobility Erasmus+, mezi Jihočeskou univerzitou a jeho domovskou peruánskou Universidad Nacional de Trujillo.

Jaké to je studovat svůj rodný jazyk v zemi, která mluví jiným jazykem? Bylo to pro vás přínosné?

Bylo to pro mě velmi přínosné. Studovat svůj rodný jazyk v České republice, kde je výuka španělštiny poměrně rozšířená, mi pomohlo uvědomit si, že pro to, abychom lépe pochopili, jak jazyky fungují, nestačí být jen rodilým mluvčím.

Během krátkého studijního pobytu jste absolvoval kurzy češtiny pro cizince. Jak jste se v češtině zdokonalil? Myslíte, že ji ještě někdy využijete?

Moje čeština není tak dobrá, jak bych si přál. Umím základy, ale myslím si, že s tím, co znám, bych nezvládl ani jednoduchou konverzaci. Rád bych mluvil česky plynule, protože je to jazyk, který má své kouzlo.

Zabýváte se literaturou. Stihl jste pro sebe objevit nějakého český pišícího autora, jehož dílo vás zaujalo?

Už jsem měl přečteného Kafku a něco od Kundery, ale nejvíc mě zaujal Jan Neruda. Ten byl inspirací pro jednoho latinskoamerického básníka, který použil jeho příjmení jako svůj pseudonym. Byl jsem se v Praze podívat na místě, kde spisovatel napsal své Povídky malostranské. Vždycky se snažím navštěvovat místa, o kterých jsem četl. Až teď u Nerudy se mi to stalo naopak. Nejprve jsem poznal místo.

Doporučil byste naopak českým studentům nějakého zajímavého autora nebo dílo

hispanoamerické literatury?

Jsem vášnivým čtenářem spisovatelů Vargase Llosy a Césara Valleja, které zbožňuji a každému je doporučuji. Ale samozřejmě existují i další velcí spisovatelé z Latinské Ameriky, kteří by neměli být opomíjeni a stojí za přečtení: Cortázar, García Márquez, Rulfo, Cela, Sábato; ale zejména argentinský spisovatel Jorge Luis Borges.

Byl jste tu krátce, můžete přesto porovnat peruánský a český systém vysokoškolského vzdělávání?

Líbilo se mi, jak se v České republice skládají zkoušky. V Peru jsem měl zkoušky každý měsíc, což bývá stresující. Zkoušky v České republice pro mě byly příjemnou změnou, protože jsem se na ně mohl připravit s dostatečným předstihem a úspěšně je složit.

Můžete porovnat studentský život v Čechách a Peru? Jak jste si jej užil a jak se vám líbilo v Českých Budějovicích?

Kromě zmíněných zkoušek mě také zaujalo využívání technologií při výuce. Ty jsou u nás brány jako něco, co s výukou úzce souvisí. To se v Peru teprve zavádí. Celkově jsem si to tady v České republice moc užil. Poznal jsem zajímavé lidi a místa a také jsem se po celou dobu pobytu cítil velmi svobodně. České Budějovice se mi moc líbily, klasická architektura v centru města tu kontrastuje s moderní výstavbou, respekt k minulosti se tu kloubí s pohledem do budoucnosti. V České republice jsem byl navíc uprostřed

zimního období a mohl jsem si tak užít zimy, jakou jsem ještě nikdy předtím nezažil.

Brzy budete učitelem španělštiny. Jaká jsou pozitiva a negativa peruánského vzdělávacího systému? Na českých základních a středních školách například chybí učitelé s přírodovědným zaměřením. Řeší něco podobného i Peru?

Největším problémem peruánského vzdělávání je nedostatečná dostupnost vzdělání pro část populace. Tento problém se v důsledku pandemie ještě prohloubil, ale je v plánu jej v následujících desetiletích odstranit. Nicméně učitelů všech předmětů je v Peru dostatek.

Peru loni oslavilo 200 let samostatného státu. Co to pro vás osobně znamená? Prý jste v rámci oslav pomáhal připravovat soutěž pro děti na základních školách.

Ano, Aula Vallejo je univerzitní kroužek, který ve spolupráci s regionálním odborem pro vzdělávání realizoval projekt, který odkazoval na postavy tří představitelů literatury mého regionu La Libertad. Byl to zajímavý projekt, díky kterému jsem poznal, jak funguje tato organizace, jaké je poslání učitelů a jak významný je vývoj literatury. Oslavy dvoustého výročí nezávislosti Peru mi pomohly pevněji si uvědomit vlastní peruánskou identitu. Identitu velmi rozmanitě

Carlos Zaňartu Flores (24 let) je účastníkem první studentské mobility v rámci projektu mezinárodní kreditové mobility Erasmus+ mezi Universidad Nacional de Trujillo a JU. Carlos je studentem posledního ročníku španělského jazyka na Escuela Profesional de Educación Secundaria de la Universidad Nacional de Trujillo, která připravuje budoucí učitele španělštiny v Peru. Zajímá ho literatura a v budoucnu by ji rád vyučoval.

země, která se potýkala s mnoha problémy, ale vždy je dokázala překonat.

Na FF JU jste mimo jiné absolvoval kurz Současné problémy hispanofonního světa. Získá člověk větší nadhled, když se o této problematice dozví pohledem lidí z jiného kontinentu?

Ano, je to tak. Velmi dobře jsem znal problémy, se kterými se potýká Peru. Dozvěděl jsem se však také o podstatných problémech celé Latinské Ameriky. Zároveň jsem zjistil, že to, co si lidé mysleli o mé zemi, bylo někdy dost odlišné od reality.

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv Carlose Zaňartu Flores

Na překladu textu ze španělštiny spolupracovali studenti 2. ročníku oboru Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod: Karolína Dvořáková, Kateřina Nováková, Štěpánka Vyletová, Erik Wendl.

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA SE LETOS PŘEJMENUJE

Zemědělská fakulta JU získá po třiceti letech nový název Fakulta zemědělská a technologická. Změnou názvu chce ZF JU reagovat na aktuální vývoj nejen na fakultě, ale i v zemědělství a celé společnosti obecně. O přejmenování fakulty jsme si povídali s jejím děkanem Petrem Bartošem.

Proč jste se rozhodli po třiceti letech změnit název fakulty?

Chceme tím reagovat na aktuální vývoj nejen na fakultě, ale v zemědělství a celé společnosti obecně. Zemědělství, podobně jako většina oblastí lidské činnosti, v současnosti prochází dynamickým vývojem, který zcela změni jeho tvář. Ačkoliv rostlinná produkce a živočišná výroba zůstanou zcela nenahraditelnou součástí zemědělství, klíčovou roli budou hrát moderní technologie, jejichž význam i do budoucna nadále poroste.

Které moderní technologie máte na mysli? Můžete uvést několik příkladů ze současné praxe?

Běžně jsou již v praxi využívány například plně automatizované robotické dojírní skoty, autonomní stroje pro činnosti v rostlinné produkci i živočišné výrobě, které dokážou vykonávat řadu činností bez potřeby lidské obsluhy, nebo třeba systémy pro řízení mikroklimatu stájového prostředí pomocí moderních technologických celků. Postupně však do zemědělství pronikají pokročilé inteligentní systémy využívající nejmodernější výpočetní metody, jako jsou metody umělé inteligence, strojového vidění, strojového učení a tak podobně. Zavedením těchto postupů se oblast precizního zemědělství posune na zcela novou úroveň. Umožní například cílenou aplikaci pesticidů, biopřípravků, hnojiv, léčiv a dalších preparátů vedoucích k environmentálně šetrnému hospodaření. Na fakultě se ale věnujeme také

například potravinářským technologiím, biotechnologiím, technologiím založeným na využití metod vzdáleného průzkumu Země a řadě dalších oblastí.

Domníváte se, že současné zemědělství se bez moderních technologií neobejde?

Další zvyšování efektivity zemědělské a potravinářské produkce je bez aplikace moderních technologických postupů prakticky nerealizovatelné. Nebývalý technologický pokrok ve všech odvětvích, nejen tedy v zemědělství, bude pokračovat i v následujících letech. Zavedení moderních technologií je totiž prakticky jedinou ekonomicky rentabilní a také udržitelnou odpovědí na akutní nedostatek pracovní síly. Kromě toho zavádění environmentálně šetrných pěstebních a chovatelských postupů, které je cílem evropské hospodářské politiky na následující desetiletí, je možné pouze při využití pokročilých technologických postupů, takzvaného precizního zemědělství, o kterém jsem již mluvil. Je tedy zcela namístě předpokládat, že budoucí výzkumné i vzdělávací aktivity fakulty musí být zaměřeny především na moderní technologie, pokud chce fakulta v konkurenčním prostředí obstát.

Mezi lidmi panuje obava, že je moderní technologie připraví o práci. Je tato obava opodstatněná?

Realita je spíše opačná. Moderní technologie zabezpečí pracovní pozice, pro které se dlouhodobě nedaří najít vhodné zaměstnance.

Typickou ukázkou je například pozice dojiček mléka v chovech skotu. V současnosti mají zemědělské podniky problém takové zaměstnance sehnat, protože se jedná o špatně placenou rutinní práci v náročných podmínkách. Vytvořené inteligentní roboty však dokážou většinu úkonů spojených s dojením mléka dobře zastat – automatizovaně provedou hygienu struků, rameno dojícího robota nasadí násadce na struky vemene a dojnici podojí. Sofistikované algoritmy zároveň v reálném čase hodnotí kvalitu mléka i zdravotní stav dojnice a získaná data dále vytěžují, aby s využitím expertních systémů mohly zootechnikům nabídnout optimalizovaný a jedinečný přístup ke každému zvířeti.

Tyto technologie umožňují výrazně zvyšovat ekonomiku chovu. Významným benefitem pro spotřebitele je zvyšování kvality zemědělských produktů, což zajistí každý z nás ocení. Dále je nutné si uvědomit, že řada nových pracovních pozic vznikne, a to v souvislosti s potřebou tyto nové technologické celky obsluhovat. Na tyto specialisty budou kladeny poměrně značné nároky, protože budou muset mít komplexní znalosti napříč řadou různých oblastí – od klasických zemědělských disciplín, přes informační systémy až po „železo“. Na tuto potřebu chceme reagovat úpravou studijních plánů v rámci vzdělávací činnosti na fakultě.

Vraťme se ale zpět na univerzitu. Jaký signál přejmenováním vysíláte k odborné veřejnosti a uchazečům o studium?

Název fakulty je klíčový pro prvotní komunikaci směrem k uchazečům o studium i podnikům a institucím veřejné správy. Současný název „zemědělská“ u posluchače zpravidla vytváří prvotní, ale nesprávnou, představu, že na fakultě je realizována výzkumná a vzdělávací činnost pouze v oblasti rostlinné produkce a živočišné výroby. To však neodpovídá skutečnosti, protože na fakultě provádíme řadu dalších činností, které pod tuto představu nespadají, i když s ní souvisí. Mohu zmínit třeba návaznost zpracování zemědělských produktů prostřednictvím potravinářských technologií. Tato nejasná komunikace směrem k odborné veřejnosti má za následek uniklé příležitosti, jak jsem si mohl ve funkci děkana opakovaně ověřit při jednáních nejen se zástupci podniků a veřejné správy, ale i profesních sdružení.

Dalo by se říci, že jste název Zemědělská fakulta někdy pocítili vyloženě jako handicap?

Nemohu říci, že bychom ho vnímali jako handicap. Naopak. Zemědělství je naprosto fundamentální oblastí pro každého z nás, protože díky práci našich zemědělců získáváme potraviny, bez kterých se neobejdeme. Všichni navíc chceme, aby tyto potraviny byly kvalitní, pokud možno za rozumnou cenu a abychom zemědělskou činností neničili naši krásnou krajinu. Zemědělství tu bylo, je a bude, což je pevný bod, ze kterého můžeme vycházet. Zemědělství na fakultě

i do budoucna zůstane klíčovou oblastí, je to naše odpovědnost vůči společnosti. Klasické zemědělské disciplíny již ale pro kvalitní přípravu našich absolventů nestačí. Jejich znalosti musí být více komplexní, musí zasahovat do celé řady dalších oborů, a to zejména v oblasti technologií. Zemědělství prochází změnou, na kterou jako fakulta reagujeme právě změnou názvu. S tím pak úzce souvisí skutečnost, že i na akademické pracovníky, kteří garantují tyto „nezemědělské“ studijní předměty, jsou kladeny požadavky na tvůrčí

činnost. Současný název fakulty je však například znevýhodňuje v grantových soutěžích, které jsou zaměřeny jiným než zemědělským směrem. Tento argument byl mimochodem již několikrát použit oponenty, kteří hodnotili grantovou přihlášku. Nicméně i přes tento handicap dokázala fakulta uspět v prestižních soutěžích Technologické agentury ČR, například v pro-

gramu TREND – „Technologičtí lídři,“ nebo programu MPO – „Aplikace,“ což prokazuje naši schopnost obstát v náročných soutěžích aplikovaného výzkumu mezi technologickými matadory. Jsem přesvědčen, že přihlášení se fakulty k aplikovanému výzkumu a experimentálnímu vývoji přispěje ke zvýšení počtu aplikačních výsledků JU.

Jak vnímají Zemědělskou fakultu uchazeči o studium? Je pro ně dostatečně prestižní? Myslíte si, že přejmenování může pomoci absolventům na pracovním trhu?

Zemědělství jako takové je u řady mladých lidí často vnímáno v negativních konotacích, což je dáno především ne zcela správnou představou o jeho podstatě. Neuvědomují si,

Současná Zemědělská fakulta byla založena v roce 1960 jako Provozně ekonomická fakulta Vysoké školy zemědělské v Praze. V roce 1985 byla přejmenována na Agronomickou fakultu. V roce 1991 se stala zakládající součástí JU, přičemž název Zemědělská fakulta používá od 1. ledna 1992. V roce 2022 bude přejmenována na Fakultu zemědělskou a technologickou.

že zemědělství je naprosto klíčovou oblastí našeho hospodářství a že je pro nás zdrojem potravin. Nicméně tento pohled pak sehrává negativní roli v okamžiku výběru vysoké školy, na kterou si student podá přihlášku ke studiu. Absolvent technologicky zaměřených studijních programů si přeje mít na diplomu takový název fakulty, který odpovídá oboru, který studoval a který ho bude adekvátně reprezentovat u budoucích zaměstnavatelů. Nový název Fakulta zemědělská a technologická mnohem více respektuje potřeby a očekávání těchto absolventů. Očekáváme, že se nám podaří lépe oslovit studenty i z jiných typů škol, například z gymnázií.

Z marketingového hlediska se tedy jedná o významnou změnu, která přivede na univerzitu řadu dalších uchazečů o studium.

Z diskuze s řediteli středních škol jasně vyplývá, že řada absolventů středních škol nepodá na ZF JU přihlášku z důvodu negativního a zkresleného pohledu na zemědělství, ačkoliv se jim určitý studijní program akreditovaný na fakultě i studijní prostředí jeví jako zajímavé. Předpokládám, že rozšíření názvu fakulty o oblast technologií tuto negativní odezvu napomůže vyřešit a povede ke zvýšení počtu i kvality uchazečů o studium a s tím i spojený rozvoj a velikost JU. Z marketingového hlediska se jedná o skvělou příležitost, jak fakultu navenek propagovat.

Byl název Fakulta zemědělská a technologická od začátku jasnou volbou?

V rámci diskuze v akademické obci ZF JU bylo navrženo několik variant nového pojmenování fakulty. Ve hře byly názvy jako Fakulta zemědělství a aplikovaných věd, Fakulta zemědělská a inženýrská nebo Fakulta technologická a zemědělská. Nakonec byla zvolena varianta, která nejlépe vyhovuje potřebám fakulty a která nezasahuje do zaměření ostatních fakult. Zároveň doplňuje portfolio

univerzity v oblastech, které jsme na univerzitě zatím příliš nerozvíjeli.

Přiblížte čtenářům, jak vlastně proces přejmenování fakulty probíhá. Kdy by měla být fakulta oficiálně přejmenována?

Změna názvu fakulty byla projednána s panem rektorem, s děkany ostatních fakult JU, ve vedení ZF JU, s vedoucími všech kateder ZF JU a dalšími významnými osobnostmi akademické obce ZF JU, přičemž ani v jednom případě jsem nezaznamenal negativní stanovisko. Akademický senát Zemědělské fakulty JU následně projednal na listopadovém zasedání můj záměr na přejmenování fakulty a návrh podpořili všichni přítomní senátoři. Přejmenování bylo dokonce vnímáno spíše jako nezbytnost než jako možnost. Přejmenování fakulty pak na svém lednovém zasedání jednohlasně schválil i Akademický senát JU. Momentálně tak přejmenování posuzuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Znáte již termín, ke kterému začnete nový název používat?

Schválením statutu v Akademickém senátu a jeho následnou registrací Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy začíná běžet šestiměsíční lhůta, během které musíme upravit všechny vnitřní předpisy. Ty projedná Akademický senát ZF JU a následně je bude schvalovat Akademický senát JU. Ve statutu fakulty bude uvedeno konkrétní datum, ke kterému ke změně dojde. Pokud to situace umožní, bude tímto datem 1. květen 2022. Letošní absolventi by tak již mohli mít na diplomu nový název fakulty.

Schválením změny názvu fakulty Akademickým senátem JU však celý proces nekončí. Můžete nám nastínit, které další kroky fakultu nyní čekají?

Těch aktivit, které bude potřeba následně vykonat, je celá řada. Mezi nejvýznamnější

patří zejména úprava vizuálního stylu. Změna však nebude příliš dramatická, protože ve všech logotypech a materiálech upravíme pouze název fakulty. Světle zelená barva i fakultní znak tvořený pěti vajíčky si ponecháme, protože nám plně vyhovuje. Nové logotypy nám již upravila paní Radka Folprechtová, která je autorkou vizuálního stylu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Následně bude potřeba předělat všechny šablony dokumentů, webové stránky, propagační materiály, marketingové pomůcky a další. Vyměnit musíme velké nápisy na jednotlivých budovách, úpravu si vyžádá také navigační systém jak v kampusu univerzity, tak ve fakultních budovách.

Doc. RNDr. Petr Bartoš, Ph.D. (42), vystudoval Pedagogickou fakultu JU a poté Matematicko-fyzikální fakultu UK, současně učil na PF JU. V roce 2013 se habilitoval v oboru Materiálové vědy a inženýrství na Fakultě strojní ČVUT a začal působit na Zemědělské fakultě JU, kde vedl Katedru zemědělské, dopravní a manipulační techniky. Tři roky byl proděkanem pro kvalitu, od dubna 2020 je děkanem. S manželkou a pěti dětmi žije v Lišově, rodině věnuje veškerý volný čas. Baví ho vše kolem počítačů a knihy na pomezí filozofie a teologie, závodně se věnoval šachu.

Velkou událostí pro nás bude návrh nových insignií a talárů. Moc se na naše nové fakultní insignie těším.

Změny budou nezbytné i v oblasti elektronických médií a u právních dokumentů.

Ano, bude potřeba přenastavit informační systémy, markantní bude například změna mailových adres, které budou nově ve tvaru jméno@fzt.jcu.cz. Personální referentka bude muset s každým pracovníkem uzavřít změnu smlouvy, ve které bude uvedeno nové označení součástí. Těch změn je opravdu mnoho, ale jsme na ně připraveni.

Držím vám tedy palce, ať všechny změny zdárně zvládnete a aby se fakultě pod novým názvem i nadále dařilo.

Děkuji a prosím všechny, kterých se změny dotknou, o trpělivost. Budeme se snažit, aby přechod na novou značku co nejméně ovlivnil běžný provoz na fakultě. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Jan Sommer

VOJTĚCH NOVOTNÝ ZÍSKAL PRESTIŽNÍ CENU

Tropický biolog Vojtěch Novotný z Přírodovědecké fakulty JU získal jako jeden z tří českých vědců prestižní cenu Praemium Academiae. Cena, udělována Akademií věd jen jednou za život, je spojena s prémie až 30 milionů korun, využitelných v následujících šesti letech k pokrytí nákladů na výzkum a jeho personální a technické zázemí. Podle Vojtěcha Novotného poslouží část grantu i k financování práce nových doktorandů na JU, kteří představují „motor“ vědy a výzkumu na univerzitě.

Vojtěch Novotný získal prestižní grant Praemium Academiae 2021 společně se Šárkou Nečasovou z Matematického ústavu AV ČR a Patrik Španělem z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR. „Jsou to skutečně ti nejlepší z nejlepších,“ okomentovala výběr letošních laureátů předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová. Akademická prémie má podle ní vytvořit laureátům takové podmínky pro výzkum, aby mohli rozvinout svůj potenciál ve prospěch celé české vědy.

Vojtěch Novotný, který patří ve světě k nejznámějším a nejcitovanějším českým vědcům, přednáší na Jihočeské univerzitě a zároveň vede od roku 1997 terénní stanici „The New Guinea Binatang Research Center“ na Papui Nové Guineji. Tato stanice se dlouhodobě zabývá výzkumem tropického pralesa a jeho využitím v mnoha oblastech vědy. Vojtěch Novotný potvrdil, že část grantu, který získal, použije k financování doktorského programu na Přírodovědecké fakultě. Ten je podle něj „hnacím motorem“ univerzitního výzkumu a jeho úspěchy mohou zvýšit prestiž celé univerzity. Zvláště pokud se podaří získat doktorandy ze zahraničí. „Je to výzkumný grant a v mém případě jej rozdělím na dvě části. Jedna půjde na zaplacení doktorských studentů a mladých vědců na pozicích postdoktorandů pro můj ekologický výzkum. To je zásadní, doktorandi a mladí vědci jsou v současné vědě pracovní

síly a pro jakoukoliv ambiciózní vědu jsou naprosto nezbytní,“ řekl Novotný. Minimálně polovina doktorandů by měla podle něj přijít ze zahraničí. „Celému týmu prospívá, pokud se v něm i mimo samotnou práci v laboratoři komunikuje v angličtině a vyměňují si zkušenosti lidé z různých zemí,“ uvedl Novotný. Grant mu podle jeho slov umožní vybrat si dobré mladé vědce, kteří přinesou nápady a nové metody. „Druhou část investuji do vlastní vědy. Věda na Papui Nové Guineji je drahá, naše projekty jsou velké a ambiciózní. Takže peníze půjdou na zaplacení výzkumu v terénu,“ řekl Novotný.

Jeho tým se na Papui výborně etabloval a o pomoc a spolupráci ho proto žádají i některé zahraniční týmy. Základem úspěchu je totiž spolupráce s místními obyvateli. „Na rozdíl od některých jiných tropických oblastí jsou pralesy na Papui Nové Guineji vlastněné přímo domorodými kmeny, které v nich také hospodaří,“ uvedl Novotný. Pokud se vědcům podaří s domorodci navázat spolupráci, což se právě Novotného týmu dlouhodobě daří, může se jednat o oboustranně výhodný vztah. „Místní obyvatelé se za určitou finanční odměnu starají během roku společně s vědci o důležité experimentální plochy, bez jejich přispění by některé experimenty v pralesě vůbec nebyly uskutečnitelné,“ uvedl Novotný. ●

Text: Marek Kerles (sciencezoom.cz)

UMÍ ČÍST VODU

Vyhrál několik zlatých medailí na juniorském mistrovství světa v muškaření a v současnosti je trenérem českého týmu. Voda a život v ní zajímá Martina Musila i odborně, na Fakultě rybářství a ochrany vod zkoumá raky. Letos ho čeká stáž v Bruselu.

„Co je štěstí? Muška jenom zlatá.“ Věta, kterou lidé znají nejspíše z filmu Škola, základ života, není jen metaforou pomijivosti. Pro Martina Musila, osmadvacetiletého doktoranda z Fakulty rybářství a ochrany vod, má zcela konkrétní význam. Na mušku loví ryby od útlého mládí. A chytit na ni urostlého pstruha nebo lipana je pro něj vždy stejný pocit, jako by to bylo poprvé.

Ryby chytá tak dobře, že už má několik titulů mistra České republiky i mistra světa. Zaměřuje se na disciplínu zvanou muškaření. „O ní se říká, že je královnou rybářského sportu,“ vysvětluje Martin, kterého k rybařině přivedl zejména jeho dědeček. „Je to ta nejsložitější disciplína, jak ulovit rybu. U nás zejména lososovitou v řece nebo potoce, ale ve světě je neméně populární muškaření na jezerech a na moři. Na mušky se loví i žraloci,“ objasňuje.

Muška může mít mnoho podob. Může jít o imitaci různých stádií vodního hmyzu – jepic, chrostíků nebo muchniček. Nástrahami mohou být také napodobeniny rybiček, myši nebo žab. Nepoužívají se olůvka, a dohodit tak návnadu třeba dvacet metrů daleko není možné bez speciální muškařské šňury. „Nejdůležitější je ale dovednost. Ovládnout muškařské umění vyžaduje měsíce tvrdého tréninku nejen u vody, ale třeba i na zahradě. Náročnost je hlavní příčinou toho, proč u muškařiny končí tak málo lidí,“ říká. Vychází při tom z bohatých zkušeností vedoucího rybářských kroužků. Jak poznat, že má dítě muškařský talent? Možný adept musí mít zejména silně vyvinutý pud lovce. Dalším nutným předpokladem, který je

možné vycvičit jen pravidelným pobytům v terénu, je schopnost číst vodu. Listovat v ní jako v otevřené knize, mít povědomí o tom, jak je chuť ryb vrhnout se na nástrahu ovlivněna teplotou a pH vody nebo jak odhalit místa, kde ryby číhají na potravu.

V Martinově rodině se tyto schopnosti dědíly z generace na generaci. „Děda je zkušený rybář, který navíc trénoval rybolovnou techniku. To je souhrnné označení pro několik disciplín sportovního rybolovu. Za minulého režimu se tento sport těšil obrovské popularity. Děje se na hřišti a spočívá v nahazování prutem na cíl a do dálky,“ popisuje Martin. Toto umění si pak osvojil i Martinův otec, který v tomto sportu patřil k nejlepším na světě. Dovednosti z rybolovné techniky později uplatnil i v muškařině. Vypracoval se až na pozici trenéra a manažera české muškařské reprezentace.

Martinovi nic nebránilo v tom, aby se vydal ve stopách svého dědy a tatínka. Věnoval se spíš klasickému rybolovu a k muškaření se dostal náhodou. „Na jednom rybářském táboře mě přemluvili, abych jel na závody. S muškařením jsem neměl skoro žádné zkušenosti. Zkusil jsem to a ze čtyřiceti závodníků na mistrovství České republiky

jsem skončil sedmý," vypráví. Že by přirozený talent? Podle Martina spíš náhoda. V dalším ročníku už se tolik nedařilo, a tak si uvědomil, že bez tvrdého tréninku to nepůjde.

V ROLI ZÁVODNÍKA I TRENÉRA

Ten ho nakonec přivedl k zisku mnoha medailí z tuzemských závodů. Mezi jeho největší světové úspěchy pak patří dvě zlaté týmové medaile z mistrovství světa a jedna zlatá z individuálního závodu. Nejvíce si ale váží zlata z roku 2019, které získal český juniorský tým v době, kdy už v něm působil na postu trenéra. Úloha juniorského trenéra ho naplňuje. Objíždí závody, pozoruje talentované muškaře a skládá z nich tým. S ním se pak vydává na mistrovství světa, která se konají nejen na evropských řekách, ale i ve Spojených státech nebo na Novém Zélandu. „K tomuto sportu patří vedle umu také velká dávka štěstí. Závodníci se střídají na vybraných úsecích řek, přičemž se boduje počet a velikost ryb. O vtipné a zajímavé historky není samozřejmě nouze,“ říká Martin a vypráví, jak jednou vyhrál mistrovství díky rybě, která ani nebyla na háčku. „Přetrhla mi vlasce, a tak jsem po ní skočil po hlavě do řeky a náhodou mi uvízla v podběráku,“ směje se.

Česko patří nejen na juniorské, ale i seniorské úrovni k muškařským velmocem. Problémem je, že chybí vedoucí a trenéři, kteří by měli zájem vychovávat novou generaci rybářských talentů. S příliš velkým optimismem nekomentuje Martin ani stav našich pstruhových vod a vyjmenovává celou řadu faktorů, kvůli kterým se počty proudomilných ryb snižují. „Rybí pásma, jak je definoval Frič, už moc neodpovídají tomu, co na řekách vidíme. Třeba lipanové pásmo už skoro neexistuje, parmové je významně narušené výstavbou malých vodních elektráren, v jejichž turbínách skončí velké množství ryb. Když k tomu připočteme další regulace toků, nedostatek organických živin ve vodě,

přemnožené predátory nebo vliv koktejlu znečišťujících látek, jako jsou léky a pesticidy, nemůže to ani vypadat jinak,“ tvrdí Martin. Na některé druhy ryb je vytvářen tak silný tlak, že jejich populace nejen v českých řekách prudce klesají. Jedná se například o lipana, parmu nebo i pstruha potočního. Zájem o ryby ho přivedl na Fakultu rybářství a ochrany vod. V Laboratoři sladkovodních ekosystémů se zabývá raky a jejich interakcemi s rybami. Problematiku udržitelnosti rybích populací tak vidí z vícera úhlů. Jeho cílem je přispět ke zlepšení situace v našich vodách ovlivňováním legislativního procesu. Nahlédnout do útrob rybářské politiky mu umožní jeho letošní stáž v Bruselu. „Budu členem pracovního týmu, který se věnuje problematice rybolovu a akvakultury v Evropské unii,“ těší se na novou zkušenost Martin. ●

Text: Miroslav Boček
Foto: archiv Martina Musila

DOBROVOLNICTVÍ JE SMLOUVA SE SEBOU SAMÝM

V krizi se naplno projeví síla a nezastupitelnost dobrovolníků. Bohdana Břízová, která učí na Zdravotně sociální fakultě JU, se dobrovolnictví věnuje už dvacet let. Zaměřuje se hlavně na pomoc dětem, ale nejen jim.

Události poslední doby hodně prověřují ochotu a schopnost lidí pomáhat všude tam, kde na to nestačí profesio-nalové. Mnozí dobrovolníci zafungují rychle jako most přes propast, což si žádá například pandemie nebo válečný konflikt. Jiní pomáhají déle – a mnozí z nich pak už celý život. Právě vytrvalost a dlouhodobost u dobrovolníků velmi oceňuje místopředsedkyně Národní asociace dobrovolnictví Bohdana Břízová, která působí v Ústavu sociálních a speciálněpedagogických věd Zdravotně sociální fakulty JU, kde mimo jiné vyučuje také předmět Dobrovolnictví. Vedle toho má v neziskové organizaci Temperi na starosti dobrovolníky, kteří pomáhají dětem, rodinám, ale také například při Sbírcce potravin. Pro děti a mládež ve věku 5 až 17 let je určen mentoringový program Pět P (Pomoc, Přátelství, Podpora, Péče a Prevence). Pomáhá těm, kteří to mají v životě složitější než jejich vrstevníci z různých příčin: zdravotních, sociálních a v současné době také v důsledku covidové doby či aktuálně války na Ukrajině. S každým zájemcem o dobrovolnictví je nutné upřímně probrat motivaci a očekávání, popovídat si o časových možnostech a sepsat smlouvu minimálně na jeden rok. Většinou vydrží tyto dvojice déle, výjimkou nejsou vztahy trvající pět let. „Aby mělo dobrovolnictví potřebný efekt, nemůže to být žádný amatérismus. Každý si musí předem zodpovědně zvážit, zda na to má čas, chuť i možnosti. Nejlépe to vystihuje věta, že dobrovolnictví je smlouva se sebou samým,“ říká Břízová. Je absolventkou ZSF JU, kde se

ve třetím ročníku poprvé s touto cestou setkala. Její vyučující Renata Švestková přivezla ideu programu Pět P z Prahy a zapojila ji do něj. Od té doby se mu věnuje, například loni Bohdana Břízová koordinovala téměř 50 dvojic ve složení dítě – dobrovolník. Je to důležité například pro hyperaktivní děti s poruchou pozornosti nebo děti s poruchami autistického spektra, třeba s Aspergerovým syndromem. Tyto děti bývají velmi chytré, ale protože komunikují trochu jinak, těžko si hledají kamarády a mají problémy i s učiteli. „Když takovému dítěti najdeme vhodného dobrovolníka, který je mu relativně věkově blízký, je to velká výhoda. Dobrovolník bezpodmínečně přijímá dítě takové jaké je, bez hodnocení a posuzování. Což je předpokladem k tomu, aby si získal důvěru dítěte a stali se z nich kámoši. Idea přátelství je základem takového vztahu, kdy dítě může mít mentora za vzor, který mu ukazuje cestu životem a v mnohém působí i preventivně,“ vysvětluje. Program Pět P umožňuje dítěti, aby se každý týden vídalo se svým vlastním dobrovolníkem – kamarádem, který je mu oporou a podporou v těžké situaci. Přináší mu šanci něco příjemného zažít a zasmát se a odreagovat, je připraven dítěti naslouchat, poradit a pomoci. Dítě se v takovém vztahu cítí lépe, než když například chodí do zájmových kroužků a po čase zjistí, že nemá na to v dané činnosti vyniknout. S dobrovolníkem dítě pochopí, že si může pěkně užít i ty aktivity, v nichž není zrovna mistrem světa. Postupně si leccos vyzkouší a naučí se samostatně vyhledávat a rozlišovat, co je pro ně vhodné a co si může

dovolit. Cílem je objevit co nejvíc možností, z nichž se dítě bude radovat, což prospívá zdravému sebevědomí. Zkrátka nezaměřovat se na to, co všechno dítě nemůže, nýbrž jít opačnou cestou. Pokud dítě v pravý čas potká trpělivého a spolehlivého kamaráda, i pouhý rok pravidelných setkávání s ním ho může pozitivně ovlivnit na celý život.

Právě proto jsou spolehlivost a vytrvalost v dobrovolnictví tak cenné. Prvotní nadšení pomáhat potřebným je skvělým motorem na začátku, ale pak už je zapotřebí víc. „Všem zájemcům říkám, že to musí být dlouhodobý vztah minimálně na jeden rok. To už je totiž pro člověka rozhodnutí, které si musí dobře rozmyslet. Není to tedy vhodné pro lidi, kteří si potřebují zalepit nějakou bolest v duši a myslí si, že to vyřeší, když si budou chvíli hrát s nějakým dítětem. Je totiž třeba počítat s tím, že když ho záhy opustí, může to být pro dítě další životní zklamání,“ upozorňuje pedagožka a také autorka Manuálu dobrovolnického mentoringového programu BBBS/Pět P. Členkou výboru Národní asociace dobrovolnictví je

od roku 2009 a v roce 2018 byla zvolena jeho místopředsedkyní.

V Českých Budějovicích v tomto programu aktivně funguje asi 60 dobrovolníků, nejvíc z nich tradičně bývá ze ZSF JU, která se na pomáhající profesí zaměřuje. Pro studenty je to jedinečná příležitost, aby si to, co se učí a k čemu profesně směřují, vyzkoušeli nejdříve takto ve svém volném čase a dobrovolně. S radostí a svobodněji než na odborné praxi, která je v rámci studia povinná. Spousta lidí začne s dobrovolnictvím při studiu a obecně lze říci, že zhruba 40 procent tvoří lidé s vysokoškolským vzděláním. „Když se člověka jednou dobrovolnictví dotkne, je velká pravděpodobnost, že ho bude provázet i v dalším životě. Zjistí totiž, že za to, co nezištně dává, dostává mnohem víc. Z legrace říkáme, že dobrovolnictví je návykové, což nám potvrzují ohlasy od řady absolventů naší fakulty, s nimiž dál zůstáváme v kontaktu,“ shrnuje Bohdana Břizová. ●

*Text: Alena Binterová
Foto: Jan Sommer*

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE NA ŠKOLÁCH

„Informatické myšlení pomáhá dětem připravit se na budoucnost. Není jen pro programátory. Je pro všechny,“ hlásají na své titulní straně webové stránky imysleni.cz. Děti skloněné nad hlavolamy, piktogramy usmívajících se robotů nebo video o červené Karkulce, která díky chytrým rozhodnutím neskončí ve vlkově chřtánu. Stačí, když si osvojí zásady informatického myšlení. Studenty a veřejnost s nimi dlouhodobě seznamuje docent Jiří Vaniček, vedoucí Katedry informatiky Pedagogické fakulty JU.

Co je informatické myšlení?

Jedná se o takový způsob uvažování, kdy je člověk schopen vyřešit problém a toto řešení sdělit někomu jinému – robotu, počítači, automatu nebo dalšímu člověku, který toto řešení automaticky vykonává. Zahrnuje řadu procesů, jako je algoritmizace, abstrakce nebo generalizace. Informatika má řadu témat a metod, jak toto myšlení rozvíjet, například prostřednictvím programování, vytvářením schémat a datových modelů, informačních systémů nebo skrze robotiku.

Vaším cílem je zavádět informatické myšlení do škol. Nestačí dětem ale stávající předmět nazvaný Informační technologie?

Hlavní problém spočívá v náplni tohoto předmětu, který se spíše zaměřuje na konzumování technologií. Děti se učí pouze ovládat Word nebo brouzdají po internetu, ale to už přece dělají ve svém každodenním životě vrchovatě. Chybí jim hlubší pochopení a osvojení si principů, na kterých digitální technologie fungují. Děti vnímají počítač nebo mobil jako hračku. Naším cílem je, aby využívaly tyto technické vymoženosti jako pracovní nástroj, jako pomocníka při učení napříč celým školním kurikulem. Další problém tkví v nedostatečné časové dotaci předmětu. Malý prostor neumožňuje, aby děti pochopily, jak počítače a informační systémy fungují, aby poznávaly svět kolem

nás z další perspektivy a rozšiřovaly si tím mantinely všeobecného vzdělání.

To se teď ale naštěstí mění. Hodin informatiky přibude.

Ano. Konečně se srovnáme se stavem na Slovensku před třinácti lety. V každém ročníku od čtvrté až do deváté třídy bude povinná alespoň jedna hodina informatiky týdně. Teď od září platí nové rámcové programy, díky nimž mohou školy na tento nový model v následujících třech letech najíždět. A mění se i náplň předmětu, důraz je kladen právě na rozvoj informatického myšlení.

Jakou zásluhu na tom má vaše katedra?

Byli jsme hlavními garanty zavádění těchto inovativních změn na školách pomocí projektu PRIM, jehož jedním z výstupů jsou právě webové stránky imysleni.cz. Zde učitelé naleznou řadu edukačních materiálů nebo třeba i modelové školní vzdělávací programy. Nabízíme tam certifikované online kurzy. Vedle učitelů se snažíme na stránkách oslovit i rodiče či zřizovatele škol.

Koneckonců jde o celospolečenskou záležitost. Řada politiků hovoří o nutnosti digitalizace, o změnách struktury pracovního trhu směrem k větší automatizaci, robotizaci.

A školy by své žáky na tyto změny měly umět připravit, aby podobně, jako v té naší

pohádce O červené Karkulce, jednou neskončili ve chřtánu nezaměstnanosti. Je těžké predikovat, jak bude vypadat pracovní trh za třicet let, je ale zjevné, že děti, které se budou rozvíjet v informatickém myšlení, budou mít v řadě oborů konkurenční výhodu.

Nepřispěl ke schopnosti využívat ve výuce informačních technologií covid-19? Online výuka?

Ano i ne. Z počítače se stalo komunikační médium, ale v mnoha případech nebyl využit jeho didaktický potenciál. Učitelé získali sebevědomí, naučili se ve výuce využívat „teamsy“, e-mail, ale jen málo z nich svým žákům zadalo úkol: „Rýsujte geometrické konstrukce v aplikaci na internetu a řešte v ní úlohy na osovou souměrnost.“ Na jejich obranu bych ale řekl, že na to neměli moc času. Už jen přejít na distanční výuku a přizpůsobit tomu obsah učiva bylo náročné. Nevýhodou je, že se u nás zaspalo s výzkumem, s tvorbou učebnic, vzdělávacích materiálů, jež by napomohly s využíváním počítačů ve výuce. Nebyly na to vypisovány žádné granty. S tím někdy souvisí i nedostačující připravenost odborníků na pedagogických fakultách, jak učit pomocí počítače.

V jakém věku je dobré s rozvíjením informatického myšlení začít?

Základy různých vědních oborů se děti přirozeně učí již záhy. Objevují chování magnetů, sociální chování zvířat, pravidla sčítání čísel, vyvažování rovnováhy při konstruování. Stejně tak mohou dávat příklady robotické hračky, kam a jak má jet. Takže informatické myšlení si mohou děti osvojovat od velmi útlém věku.

Jakými dalšími způsoby informatické myšlení propagujete?

Zmínil bych naše „katederní“ dítě, soutěž Bobřík informatiky. Jedná se o mezinárodní projekt, něco na způsob Matematického

klokana. Pořádáme ho už poctřnáté, před covidem jsme měli 90 tisíc účastníků a letos jsme jich měli už 109 tisíc. Soutěže, která má podobu testu s množstvím krátkých úloh, se mohou zúčastnit žáci od čtvrté třídy po maturanty. A představte si, téměř padesát procent účastníků jsou dívky. Zájem o informatiku je genderově vyvážený.

Velký zájem vzbuzují také vaši roboti.

Bezpochyby, děti jsou jimi fascinovány. Třeba když se na vás robot podívá a rozpozná, jestli jste chlapec, nebo dívka. Zajímavé ale je, že děti často nevědí, jak se k robotům chovat, protože nevědí nic o tom, jak fungují, že jsou naprogramováni. Takže místo odpovědi „ano“ řeknou „jo“ a robot jim nerozumí.

Text: Miroslav Boček

Foto: Aleš Motejl

MOJE BUDOUCNOST JE V ELEKTROENERGETICE

Dalo by se o něm hovořit jako o první generaci absolventů Ekonomické fakulty JU. Dnes už dobíhající studijní obor Obchodní podnikání začal Petr Lang studovat v době, kdy fakulta teprve vznikala. Od promoce má už rodák ze Znojma více než deset let, za tu dobu nasbíral mnoho pracovních zkušeností. Poslední tři roky pracuje jako vedoucí strategického asset managementu v energetické společnosti EG.D, která je jedním z partnerů Jihočeské univerzity.

Proč jste se jako Jihomoravan rozhodl studovat na Jihočeské univerzitě?

Hlásil jsem se na více univerzit podobného ražení, Jihočeská byla mezi nimi. Rozhodlo asi to, že jsem jako první dostal souhlasné stanovisko o přijetí právě z JU. Navíc v Brně na mě okolí univerzity příliš nezapůsobilo, kdežto kampus JU si mě získal hned, prostředím i lidmi.

Nejste první, kdo říká, že ho oslovilo zdejší prostředí a atmosféra. Proč jste se vlastně jako gymnazista rozhodl ke studiu ekonomického oboru? Nepotrápily vás pak některé odborné předměty?

Na gymnáziu jsem ještě neměl příliš jasno v tom, co chci studovat. Přírodovědné obory mě bavily, ale neměl jsem na ně tehdy hlavu, spíše jsem inklinoval k matematice, statistice a jazykům, které mi nedělaly problém. Všechno jsou to předměty, ze kterých se dělaly přijímačky na ekonomické fakulty, i to byl jeden z důvodů. Co se týká studia na fakultě, největší překážkou bylo účetnictví, protože s tím se na obecném gymnáziu neseťkáte. Na druhou stranu, studenti z jiných středních škol zase někdy mívají problém s matematikou.

Co vám studium na Ekonomické fakultě dalo? Mají dnes podle vás studenti jiné možnosti, než jste měli vy?

Fakulta tehdy teprve začínala, dnes už studenti mají mnohem větší možnosti, od výjezdu na Erasmus, přes praxe a různé projekty, až po stínování manažerů. Za nás byla jen povinná praxe v podniku. Studium podle mě není o tom, že vám dá soubor nějakých hard-skills, které byste v praxi využili. Spíše vás naučí vidět před sebou dlouhodobý cíl, v tomto případě titul, a umět se k němu dostat. Když dnes ve firmě nabírám lidi mimo technické obory, je pro mě titul pouze dokladem, že člověk si dokáže vytyčit nějaký cíl a umí ho dosáhnout. Zkušenosti načerpá až ve firmě, to mu žádná praxe dát nemůže. Dnešním absolventům nechybí technická gramotnost ani jazyková vybavenost, spíše vidím problém v oblasti vnitřní motivace. Vědět, proč tu práci chci dělat a umět to jasně formulovat. Nikdo nechce zaměstnat člověka, který se chce jen tak „plácát“ a co nejdřív odejít jinam. To, co mi studium dalo, je umět se namotivovat, a najít si správnou cestu k cíli.

Měly by být školy s absolventy více v kontaktu?

Určitě měly, spousta mých spolužáků-absolventů JU dnes ani neví, že existuje Klub absolventů JU. Snažím se proto sám hledat příležitosti ke spolupráci. U nás ve firmě například hledáme dlouhodobě datové analytiky. Zjišťoval jsem, jestli na JU něco

takového existuje a přes docenty Ladislava Beránka a Tomáše Mrkvičku z Katedry aplikované matematiky a informatiky EF JU, jsme domluvili přednášku pro studenty. Zájem dozvědět se něco práci v EG.D. byl veliký, posluchárna byla plná. Zároveň probíhá i další spolupráce mezi univerzitou a naší firmou, většinou se jedná o zadávání bakalářských a diplomových prací, ale i o trainee programy.

Studenti často řeší, jestli při studiu pracovat. Co byste jim doporučili? Pracovali jste?

Ano, pracoval. Z vlastní zkušenosti mohu říct, že moji vrstevníci, kteří během studia nikdy nepracovali, pak měli významný problém uchytit se na pracovním trhu. Já si naopak myslím, že pokud má někdo schopnost vystudovat vysokou školu a současně u toho

pracovat, je to známka významné vnitřní organizovanosti a vůle člověka.

Čemu jste se tedy při škole věnoval?

Během studia jsem se naučil programovat a pracoval jako webový vývojář. Začínal jsem v malé firmě spoluzáka, který v té době zároveň studoval druhou vysokou školu a přitom podnikal. Byla to doba blogů a webů, spousta jsem se toho naučil. Po studiu na Ekonomické fakultě jsem věděl, že se „webarině“ dál věnovat nechci. Když dokončíte ekonomický obor typu Obchodní podnikání a nevíte, kterým směrem se chcete profilovat, chvíli se na pracovním trhu hledáte. Vějíř činností je velmi široký, od projektového managementu po logistiku a plánování. Jako manažera „z ulice“ vás nikdo nezaměstná. Já jsem záhy po studiu absolvoval pohovor do pražské digitální agentury H1 a za týden už

jsem tam pracoval. V pohovoru pro mě hrály obrovsky do karet zkušenosti získané prací vývojáře při studiu. Zároveň jsem ještě ani pořádně netušil, že nějaký online marketing existuje. Začínal jsem jako account manager, a když pak H1 procházela fúzí s velkou mediální agenturou, pracoval jsem jako digital strategist a produktový manažer. V H1 jsem nakonec pracoval asi tři a půl roku a vyrostl tam profesně – naučil jsem se pracovat s daty, vizemi a potřebami firmy.

Proč jste se rozhodl přejít z prostředí online marketingu do energetického gigantu E.ON?

Přiznám se, že mě dosavadní obor trochu přestal naplňovat, protože výsledky v online prostředí nejsou příliš hmatatelné. V té době firma E.ON Distribuce otevřela zajímavou pozici projektového manažera pro projekt

dronů, které se nově nasazovaly do distribuční sítě (*z té doby má Petr Lang licenci na komerční bezpilotní letouny, pozn.aut.*). Druhou náplní pracovní pozice bylo řešení procesně-datového projektu smart asset managementu, což byla ve firmě nově se rozjíždějící iniciativa s obřím potenciálem. Moje zkušenost s daty mi tu otevřela dveře a na projektu asset managementu nakonec vyrostlo moje oddělení a dnes je jedním z významných hybatelů firmy.

Jak dlouho trvalo, než jste se vypracoval v manažera a vedoucího útvaru?

Nastupoval jsem v roce 2016, vedoucím útvaru jsem tři roky. Vypracovat se na manažerskou pozici mi tedy trvalo zhruba tři roky. Je ale třeba říct, že to chce velkou dávkou štěstí, musíte být ve správný čas na správném místě. Ne ze všech pracovních pozic lze vyrůst do té manažerské a ne všude tak rychle. U takto strategických témat to lze snadněji než u těch běžných provozních. Myslím si ale, že každý, kdo je šikovný a motivovaný, umí v práci vidět přes stromy les a přinášet pragmatická řešení, tak může v jakékoli firmě poměrně rychle vyrůst.

Pojďme čtenářům, kteří poměrně novou značku EG.D ještě tolik neznají, vysvětlit její spojitost s E.ON a oblast její činnosti.

Společnost EG.D (bývalá E.ON Distribuce) provozuje a udržuje distribuční síť elektřiny a plynu v České republice. Dodáváme energie přibližně 1,5 milionu zákazníkům na distribučním území jižní Moravy a jižních Čech. Samotná značka EG.D je zkratka z anglického electricity and gas distribution a jsme součástí mezinárodního společenství E.ON.

Co přesně znamená strategic asset management? Co je vaším úkolem?

Náš útvar se, zjednodušeně řečeno, snaží z technických distribučních dat „vydolovat“ přidanou hodnotu pro rozhodování a tu pak

promítnout do vnitrofiremních procesů. Datová analýza nám pomáhá nasměrovat investice a provozní prostředky přesně tam, kde by firma peníze měla utratit. Prakticky to znamená, že počítáme pravděpodobnost toho, kdy například na trafostanici nastane porucha, kolik nás ta porucha bude stát, a zda se nám vyplatí toto zařízení opravovat, nebo ho raději zbouráme a postavíme znovu.

Jak energetickou firmu ovlivnilo období pandemie a lockdownu?

Období covidu bylo pro energetiku velkou výzvou, musíme ze zákona zajišťovat dodávky energie 24/7, a zároveň zajistit fungování lidí a týmů nutných pro provoz v rámci pandemických pravidel včetně hygieny, bezpečnosti, oddělených pracovišť a tak dále. Jako firma jsme se zkrátka vnitřně přenastavili tak, abychom fungovali bez problémů. Pro všechny lidi mimo provoz to znamenalo přesun na home office a digitalizaci části agendy a procesů. S tím se změnil i trh práce, většina firem přechází na hybridní režim, protože v tom vidí úsporu provozních nákladů. I my jsme zjistili, že velká část práce jde efektivně dělat z domova.

Dá se stručně popsat váš pracovní den?

Společnost E.ON dává zaměstnancům poměrně velkou míru svobody v tom, jak si pracovní den uspořádají. Pracovní den manažera je spíše delší. Není to ani tak tím, že bych nestíhal běžnou agendu, ale existuje mnoho témat, které je třeba posunout a promyslet. Často také cestuji po republice a Evropě na různá mezinárodní odborná fóra, to je pro mě jistá forma relaxu. Předávat znalosti někomu dalšímu mě velmi nabíjí, člověk navíc získává nové kontakty.

Jak se vám jako manažerovi daří eliminovat stres?

Vrátím se oklikou k tomu, co jsem zmiňoval o studiu na vysoké škole, kdy je třeba mít

vytyčený nějaký cíl a vědět, jak se k němu dostat. Pokud nechci vyhořet, pravidlo číslo jedna je najít si smysl v práci, kterou dělám. Vytyčit si cíl a na něm pracovat. A je jedno, jestli se k němu dostanu za půl rok nebo za pět let, důležité je dělat smysluplnou práci, která mě naplňuje.

A pokud jsou pro někoho tím smyslem jen peníze?

To je otázka. Takový člověk asi nikdy v práci a v životě nebude úplně šťastný, protože, jak se říká, tráva je vždy zelenější někde jinde. Správně by ale takový člověk asi nikde neměl projít sítím pohovorů.

Jaké vlastnosti by podle vás měl mít dobrý manažer?

Nebát se rozhodovat. Mluvit pravdu, jít příkladem, a když nevím, umět říct „nevím“. Umět se poučit z chyb. Nikdy nepotopit své podřízené. A nebát se s nimi pracovat a rozvíjet je, umět neustále posouvat svůj tým do předu. A také si ve střednědobém horizontu vypracovat nějakého nástupce.

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Jan Sommer

Ing. Petr Lang (35) vystudoval obor Obchodní podnikání na Ekonomické fakultě JU. Během studia se věnoval podnikání v oblasti webdesignu, po škole nastoupil do pražské digitální agentury H1, kde pracoval jako account manager, digital strategista a brand ambassador. V roce 2016 nastoupil do společnosti E.ON Distribuce (momentálně EG.D), kde pracuje jako vedoucí strategického asset managementu. Petr Lang je ženatý a má dvě děti, ve volném čase se věnuje rodině, cestování, sportu a literatuře.

V MONGOLSKÉM BUDDHISTICKÉM KLÁŠTEŘE

Fotil reportáž z obřadu cam v buddhistickém klášteře, točil seriál pro mongolskou televizi a momentálně píše články o životě v mongolské jurtě a o první katolické katedrále v hlavním městě Ulánbátaru. Výtvarný pedagog, grafik, fotograf a příležitostný mongolista Michal Filip přednáší mimo jiné i na Teologické fakultě JU, kde se na Katedře pedagogiky zabývá například rolí výtvarné výchovy v procesu výchovy k tvořivosti.

Poprve se Michal Filip na stáž na Státní univerzitu v Ulánbátaru dostal v roce 2003. Od té doby se věnuje výtvarné stránce buddhistických obřadů cam a obecně i mongolskému výtvarnému umění a kultuře. Země a její kultura ho neustále fascinuje. Tradiční obřad cam měl možnost navštívit už během prvního pobytu. „Mongolsko zažilo socialistickou éru, během které se tyto náboženské obřady nesměly konat. Měl jsem štěstí, že zrovna v době mého pobytu

byl tento obřad po dlouhých desetiletích znovuobnoven a mohl jsem tak vidět jedno z prvních představení. A to hned vedle koleje pro zahraniční studenty v Ulánbátaru, vedle níž buddhistický komplex stojí. Je to jeden ze tří chrámů, ve kterých se od té doby obřady cam každoročně pořádají,“ popisuje. Skutečnou perlou mezi obřady cam je však ten, který se koná v klášteře Amarbajasgalant, který není díky své odlehle lokalitě tak snadno dostupný. Přesto se tu každoročně sejde

kolem dvou set diváků, kteří sledují neobvyklou podívanou. Michal Filip měl možnost v letech 2018–2019 tyto obřady fotograficky zaznamenat. Z pohledu fotografa je to prý celkem zajímavá záležitost. „Samotné focení vyžaduje detailní znalost významů jednotlivých velmi složitě strukturovaných dějů, které se odehrávají ve velmi svižném tempu. Postavy navíc v průběhu obřadu opouští vymezené jeviště a vstupují do okolního prostředí,“ říká Michal Filip. S nadsázkou to prý lze přirovnat k focení sportu, jehož určité části se odehrávají na hraně světelných podmínek, ve kterých ještě lze fotografie vůbec pořídít. Zejména kvůli interiérovému focení zmiňuje nezbytnost kvalitní fototechniky, kterou mu pro účely tohoto projektu sponzorský zapůjčila firma Nikon CZ.

OČISTNÉ VÍTĚTSTVÍ NAD ZLEM

A jak takový cam vlastně vypadá? Michal Filip jej podrobně popisuje v popularizačním článku, který vyšel v roce 2019 v časopisu Lidé a země. Cam začíná včoudněními chrámovými obřady. Lidé vcházejí do chrámu, aby vzdali úctu božským ochráncům a vyprosili jejich přízeň na další čas. K maskám jednotlivých božstev pokládají dary – především peníze, jídlo a hedvábné šátky khatag. Převážnou část návštěvníků tvoří místní lidé s malými dětmi. Ústřední postavou chrámového camu je „taneční mistr“ Čambon – posel pána camu. Za doprovodu hudby, zpěvu a předčítání

posvátných textů tančí mezi lavicemi lamů. Uctívá ochranná božstva a vyzývá na souboj démony. Třetí den završuje nejen vnitřní chrámový cam, ale i náročné přípravy, obřady a meditace předchozích měsíců. Odehrává se na kruhovém jevišti znázorňujícím mandalu, kolem něhož se usazují diváci. Taneční část začíná před polednem. Za hudebního doprovodu chrámového orchestru vycházejí masky představující jednotlivé postavy mongolského buddhistického panteonu z brány v klášterní zdi. Znázorňují souboj se zlem ve všech jeho podobách. Tancem a skoky klamou i pronásledují nepřátele. Specifickými pohyby rukou a nohou pak symbolicky ničí neviditelné démony a duchy, kteří byli na cam vyvoláni magickými formulemi. V ostrém poledním světle vyniká sytá, jasná barevnost masek, bohatě vyšívaného hedvábného oblečení a ozdob zhotovených z vzácných kovů a korálů. Každá postava

má přesně vymezený taneční kruh, kroky i hudbu. Účinkující lamové tanec připodobňují k „meditaci v pohybu“, při níž přestávají vnímat čas i fyzickou únavu a nezřídka se vžívají do postavy, kterou zosobňují. Věšcím přináší cam silný náboženský zážitek s reálnou přítomností zúčastněných božstev, jenž odnímá z jejich duší břemeno hříchu. Mezi přibližně třiceti vystupujícími se vyjmají masky hněvivých ochranných božstev. Zjevují se prý v podobě, v níž je vidí mrtví v záhrobním světě. Vrcholem jejich defilé je taneční sólo hrozivého Rudého ochránce, strážce víry vítězícího nad všemi hříšnými nepřáteli, boha války Džamsrana. Děsivá rudá maska s vyceněnými zuby a vševidoucím třetím okem moudrosti je korunována pěti lebkami, znázorňujícími porobu pěti sil zla. Bodce jeho trojzubce ničí trojí zlo – nevědomost, chtivost a nenávisť. Postavou, která mezi diváky vyvolává největší ohlas, je Bílý stařec, maska s dlouhými bílými vlasy a vousy. Tančí, předvádí žertovné scénky, vstupuje do kontaktu s diváky mimo jeviště, jež obchází a obdarovává sladkostmi. Jeho vystoupení je požehnáním dlouhotrvajícího života a štěstí. Je to pán země, života a smrti, božstvo úrody a plodnosti stád. On určuje délku lidských životů, sčítá provinění, sesílá nemoci a tresty. Na závěr vstupuje do kruhového pole hlavní figura obřadu v masce modrého býka. Je to pán camu, král zákonů, vládce podsvětí a smrti Čojdzó. V rukách drží žezlo vlády v podobě lidské kostry a laso,

jímž spoutává démony. Plení zlo, kterému se ještě podařilo uniknout. Odpoledne kolem páté hodiny rej masek směřuje k vyvrcholení obřadu, během něhož jsou v očištných ohních spáleny obětiny. Diváci opouštějí roli pozorovatelů a „aktivní boj“ se silami zla se stává společnou záležitostí. Průvod masek promísený s obecenstvem odnáší čagar a sor na jižní pláň pár set metrů před klášter. Zde je zapálena vysoká vatra, v níž shoří. Za hlasitých výkřiků vhadují lidé do ohně i vlastní obětiny a lístečky s přáními. Ještě než vatra dohoří, se průvod masek vrací zpět do kláštera. V půli cesty se zastavuje, aby předvedl závěrečný tanec naplněný radostí z očištného vítězství nad silami zla.

JAK SE ŽIJE V JURTĚ

Kromě buddhistického obřadu cam se Michal Filip zajímá i o soudobou křesťanskou architekturu Mongolska. V době, kdy do země poprvé přicestoval, se v Ulánbátaru slavnostně otevírala první katolická katedrála v Mongolsku. V zemi, která je vzhledem k desetiletým komunistické nadvlády z velké části ateistická nebo se hlásí k původnímu buddhismu, se v současnosti ke křesťanství hlásí přibližně 1 500 obyvatel. „Hodně pomohlo, že se církev výrazně zapojila v sociální oblasti v období postsocialistického rozvratu. Sám si vzpomínám na děti bez domova, které v mrazu běhaly po ulici,“ popisuje. Mongolsko od té doby udělalo obrovský skok, překotné změny zemi směřují

k západnímu stylu života. Zejména pak ve městech, zatímco venkov si stále uchovává tradiční prvky. Třeba bydlení v jurtě, přestože i ta už prochází nezbytným moderním vývojem. „Etnologové by ji samozřejmě rádi viděli v původní podobě opředenou dávnými mýty a zvyklostmi, ale dnes v ní často najdete televizi místo oltáře a ani tradiční dělení na mužskou a ženskou část se již téměř nevyskytuje,“ upozorňuje Filip, který toto pastevecké obydlí považuje za geniálně vymyšlené pro potřeby mongolských stepí. „Nejen, že všechny jeho součásti byly čistě přírodního původu, takže si je pastevci mohli sami vyrobit, ale celé obydlí je snadno přenositelné.“ A právě o soudobém životě v jurtě píše autor další popularizační článek doplněný reportážními fotografiemi.

Tradiční pastevecké obydlí je s Mongolskem natolik spjaté, že jsou jeho prvky využity i ve zmíněné katolické katedrále v Ulanbátaru. Jedná se o unikátní propojení římskokatolické a mongolské lidové architektury v jeden organický celek. „Měl jsem možnost se seznámit s biskupem Padillou, který byl autorem tohoto architektonického pojetí. Na půdorysu kříže je vystavěna kruhová stavba tvarem odkazujícím k mongolské jurtě, čímž církev poukazuje na své sepětí s místní kulturou,“ zmiňuje Michal Filip, který o specifické architektuře ulánbátarské katedrály připravuje jeden ze svých dalších článků. Pedagog, který kromě Teologické fakulty dříve vyučoval i na Pedagogické a Zdravotně

sociální fakultě, má za sebou i další zajímavou zkušenost – ve spolupráci s mongolskou televizí natočil televizní seriál, který se věnuje kulturním tradicím chuvsugulského ajmaku. Ajmak je v Mongolsku něco jako náš kraj, chuvsugulská krajina, v níž se seriál natáčel, má převážně lesostepní charakter. Každá ze dvanácti částí seriálu byla věnována některému aspektu mongolského pasteveckého života a jeho kulturních kořenů. „Mongolská televize sháněla v Ulánbátaru cizince, který by mohl natáčet v mongolštině. Zajímalo mě pohled člověka zvenku. Shodou okolností se dozvěděl o mně a mohl jsem si tak v dokumentu zahrát hlavní roli. Místní tradice mi v rámci práce na seriálu ukazoval jeden ze zdejších nejvýznamnějších chovatelů dobytka,“ doplňuje Michal Filip. ●

Text: Miroslav Vlasák, Michal Filip

Foto: Michal Filip

www.jcu.cz

facebook.com/jihoceska.univerzita

twitter.com/JihoceskaUni

Universitas
magazin vnitřních škol